

Sinodalni hod Katoličke Crkve

Riječka nadbiskupija, listopad 2021. - svibanj 2022.

Biskupijska sinteza sinodalnih savjetovanja u Riječkoj nadbiskupiji

Ova Sinteza, podijeljena u pet točaka, obuhvaća učinjeno u razdoblju od listopada 2021. godine, kada je započeo Sinodalni hod Katoličke Crkve do svibnja 2022. kada su zaključeni susreti sinodalnih savjetovanja u nadbiskupiji.

Prva točka predstavlja korake koji su poduzeti kako bi se sinodalna savjetovanja po zajednicama nadbiskupije što kvalitetnije održala.

Druga točka iznosi najznačajnija iskustva održanih sinodalnih savjetovanja.

Treća obrađuje neke posebne značajke uočene tijekom različitih sinodalnih savjetovanja.

Četvrta analizira aktualne oblike već življene sinodalnosti u Riječkoj nadbiskupiji.

Peta točka razmatra na koje načine Duh Sveti poziva našu mjesnu Crkvu na rast u sinodalnosti.

Početak Sinodalnog hoda (Katedrala sv. Vida, 17. listopada 2021.)

Povjerenstvo za sinodalna savjetovanja, sastavljeno od svih kategorija vjernika naše mjesne Crkve na čelu s relatorom i vikarom za pastoral vlč. Mariom Gerićem.

1. KORACI PODUZETI U RIJEČKOJ NADBISKUPIJI

U nedjelju 17. listopada Riječka nadbiskupija pridružila se svim biskupijama Katoličke Crkve u sinodalnom procesu na temu "Za sinodalnu Crkvu: zajedništvo, sudjelovanje i poslanje". Nakon što je papa Franjo 10. listopada otvorio Biskupsku sinodu za opću Crkvu, tjedan kasnije započela je dijecezanska etapa sinodalnog hoda za Riječku nadbiskupiju. U katedrali sv. Vida sazvano je prvo sinodalno savjetovanje predstavnika vjernika naše mjesne Crkve. Svečanu misu otvaranja Sinode predvodio je mons. dr. sc. Ivan Devčić, nadbiskup metropolit riječki. Tom prilikom Nadbiskup je istaknuo kako je želja i cilj ove Sinode doista shvatiti i doživjeti zajedništvo Kristovih vjernika, zajedništvo braće i sestara koji zajedno hode za svojim Učiteljem i Gospodinom Isusom Kristom i koji hode prema istom cilju, a to je spasenje svih ljudi i spasenje ovoga svijeta. Ovaj proces potiče na razmišljanje o zajedništvu svih članova Crkve, kako se ono živi te sve njegove pozitivne i negativne manifestacije. Otvorenje

sinodalnog procesa i liturgijsko slavlje u katedrali sv. Vida izravno je prenošeno na Facebook stranici i Youtube kanalu Riječke nadbiskupije kao i Hrvatskom katoličkom radiju. Predstavljena je i himna Sinode „Dođi, Duše Sveti vječni Bože“. Glazbu je napisao suradnik riječke Nadbiskupijske škole za crkvenu glazbu Giovanni Geraci. Originalni tekst napisao je don Alessandro Bonetti, nadahnut molitvom za Sinodu. Prejev su pripremile Giovanna Graziani i Silvia Segnan.

Za što bolji sinodalni rad nadbiskup koadjutor mons. mr. sc. Mate Uzinić osnovao je Povjerenstvo za sinodalna savjetovanja, sastavljeno od svih kategorija vjernika naše mjesne Crkve.

Na konstituirajućoj sjednici Povjerenstva 3. studenog 2021. kao cilj dijecezanske etape istaknuto je poticanje što većeg broj vjernika, ali i onih koji to nisu, na promišljanje o Crkvi i crkvenosti. Za vjernike je to svakako poticaj

da sudjelovanjem ponovo mogu otkriti i živjeti svoje kršteničko poslanje. U cilju što kvalitetnijeg uključivanja, prvotno svećenika i vjernika, ali i svih ostalih, prvotno se pristupilo upoznavanju s temeljnim dokumentima (Pripremni dokument „Za

sinodalnu Crkvu – zajedništvo – sudjelovanje – poslanje“ i „*Vademecum*“ – službeni priručnik) te s idejom i ciljem Sinode. Svećenike i vjernike se sa načinom sinodalnog djelovanja i temeljnim dokumentima upoznavalo tijekom mjesečnih dekanatskih sastanaka i susreta sa župljanima i župnim pastoralnim vijećima tijekom mjeseca listopada, studenog i prosinca 2021. god. Za ovih susreta u župnim zajednicama poticalo se na molitvu za Sinodu dijeljenjem molitvenih obrazaca molitve Stojimo pred Tobom koja je vrlo dobro primljena i redovito moljena u vjerničkim zajednicama. Kako bi naša mjesna Crkva odgovorila na temeljni postulat Sinode: „*Sinodalna Crkva, naviještajući evanđelje „hodi zajedno“! Kako se taj „zajednički hod“ ostvaruje danas u našoj mjesnoj Crkvi? Na koje nas korake Duh Sveti poziva kako bismo rasli u našem ‘zajedničkom hodu’?*“ Riječka nadbiskupija na svojoj mrežnoj prezentaciji postavila je trajnu rubriku pod nazivom „Sinodalni hod 2021 – 2023“ putem koje su se svi zainteresirani mogli informirati i uključiti u sinodalni hod. Rubrika sadrži:

- Temeljne sinodalne dokumente: Pripremni dokument i *Vademecum*, te dokumente Generalnog tajništva Biskupske sinode: Uočavanje puta za vašu biskupiju te Predloženi alati za promišljanje, dijeljenje i odgovaranje na pitanja Sinode;
- Promotivne materijale kao poticaj na uključivanje (plakat, letak i PPS prezentacija o Sinodi te videoprilog o Sinodi, Facebook stranica, otvorena je e-mail adresa kako bi se olakšalo izraziti se onim ljudima koji se iz nekog razloga boje javno izreći svoje mišljenje, a žele i imaju potrebu za tim, kao i za mjesto gdje animatori savjetovanja mogu poslati svoje sinteze).
- Radne materijale za održavanje sinodalnih savjetovanja (Priručnik za animatore sinodalnih savjetovanja, Shema sinodalnog savjetovanja, Upitnik s pitanjima po

tematskim jezgrama, i Shema zapisnika sinodalnog savjetovanja¹).

- Vijesti o sinodalnim događanjima diljem nadbiskupije.

U ovom pripremnom razdoblju na mnoge se načine poticalo na uključivanje u sinodalna savjetovanja po svojim župama, redovničkim zajednicama, zajednicama mladih, obiteljskim i biblijskim zajednicama, molitvenim zajednicama. U informiranju javnosti i promociji sinodalnih događanja koristile su se i lokalne radio postaje i katolički tisak.

Svim zajednicama vjernika Povjerenstvo je preporučilo da se sinodalna savjetovanja održe barem u dva susreta za vrijeme korizme kako bi rezultati razlučivanja na vrijeme bili vraćeni i detaljno obrađeni. Preporučeno je da se sinodalna savjetovanja održe u formi slavlja Božje Riječi sa zazivom Duha Svetoga te razmatranja nad navještenom Riječi i razlučivanja uz pitanja prilagođena svakoj pojedinoj skupini. Članovi Povjerenstva su u više slučajeva odlazili u župe i objašnjavali, a nekad i vodili, i/ili pisali zapisnik ili na bilo koji drugi način pomagali da se ljudi što više otvore i kažu svoja promišljanja. Trajanje savjetovanja u prosjeku je bilo od sat i pol do dva sata. Poticalo se sudionike da se otvore i izreknu što im je na srcu. U početku bi išlo malo teže, ali nakon poticaja ljudi bi se opustili i otvoreno iznosili svoja mišljenja.

Ujedno se, kao alternativna verzija, dijelio i Upitnik. Podijeljeno je oko šest tisuća Upitnika sa pedeset pitanja. Nažalost Povjerenstvu se vratio vrlo mali broj primjeraka. Uglavnom su se vjernici žalili na težinu i nerazumljiva pitanja na koja nije lako dati odgovor (u poglavljima koja slijede prikazat ćemo primjere nekih od odgovora vjernika). Zbog takvog odaziva odustalo se od daljnjeg

¹ Svi radni materijali nalaze se na mrežnoj stranici Riječke nadbiskupije: www.ri-nadbiskupija.hr

Početak Sinodalnog hoda
(Katedrala sv. Vida, 17. listopada 2021.)

Božoslovi riječkog
siemeništa
(6. prosinca 2021.)

Biblijsko – teološka
zajednica mladih
(26. siječnja 2022.)

tiskanja i distribuiranja Upitnika 2, iako je on definiran.

Može se reći da su savjetovanja provedena na svim razinama; s Nadbiskupijskim pastoralnim vijećem, Prezbiterskim vijećem, svećenicima nadbiskupije, bogoslovima, molitvenim zajednicama i pokretima (zajednicama Neokatekumenskog puta, i Javnim vjerničkim društvom *Omnia Deo*, zajednicama mladih), vjeroučiteljima, polaznicima Metropolitanskog pastoralnog instituta te u velikom broju župa nadbiskupije. Među župama primjećuje se da su u sinodalno događanje bile uključene župe gradskih sredina, posebice grada Rijeke. U nekim župama ideja o susretu i razgovoru na ove teme jako je dobro prihvaćena. Takve župe održale su i po tri ili više sinodalnih savjetovanja, primjerice sa Župnim pastoralnim vijećem, Župnim ekonomskim vijećem, obiteljskom, liturgijskom ili nekom drugom zajednicom koja djeluje u župi, ministrantima, čitačima, zborom, krizmanicima, prvopričesnicima. Posebno vrijedno iskustvo jesu savjetovanja provedena sa zajednicama mladih vjernika. Otvorenost i spremnost na slušanje i uzimanje riječi, odn. izražavanje vlastitog mišljenja tijekom takvih savjetovanja bilo je vrlo prisutno. Pojedine pak župe nisu održale niti jedno sinodalno savjetovanje. Često je sav doprinos bio molitva za Sinodu. Ta se situacija prvenstveno odnosi na župnike koji nisu bili zainteresirani da se više uključe. Nažalost, iako se puno polagalo u doprinos redovničkih zajednica, moramo priznati da je on u slučaju Riječke nadbiskupije izostao.

2. NAJZNAČAJNIJE ODREDNICE ISKUSTVA SINODALNIH SAVJETOVANJA

S obzirom na činjenicu da je vrijeme predviđeno za sinodalna savjetovanja bilo obilježeno pandemijom COVID-19 ipak je ostvaren veliki dio planiranih aktivnosti. Ono što je proizišlo kao svojevrsni plod odr-

žanih savjetovanja, vidljiv u zapisnicima/sintezama kao i odgovorima iz Upitnika, može dati neku sliku naše mjesne Crkve i „već življenje sinodalnosti“ odnosno nedostatka iste.

Nositelj cjelokupnog sinodalnog događanja bile su one osobe koje su oduševljene idejom sinodalne Crkve i nastojanjima pape Franje da sinodalnost bude trajna i najprepoznatljivija karakteristika naše crkvenosti zdušno dale svoj doprinos sinodalnim događanjima.

Nažalost, velika većina, kako svećenika, redovnika, redovnica tako i vjernika laika nije pokazala interes za ovo događanje. Naslijeđeni mentalitet, koji se može opisati kao svojevrsni klerikalizam, prisutan i kod klerika i laika rezultirao je time da vjernici s određenim nepovjerenjem doživljavaju činjenicu da ih netko pita o „stvarima Crkve“. Mnogima je prepreka uključivanju bila misao „ionako se ništa neće promijeniti“, „o svemu se pitaju klerici, svećenici, biskupi, papa“, „naše mišljenje je nebitno“ i sl. Izražavani su i stavovi da sinodalnost nije i ne bi trebao biti put Crkve u današnjem vremenu, da je način na koji je Crkva živjela, barem u misli očito velikog broja vjernika, sasvim zadovoljavajući. Drugima je pak činjenica da ih se nešto pita, da mogu izraziti svoje mišljenje, da Crkva može rasti i razvijati se kao zajedništvo vjernika bila oduševljavajuća.

Vjernici Crkvu uglavnom vide u ovom kontekstu:

- Većina ne odvaja Crkvu od Boga. Smatraju da je vodi Duh Sveti i po njoj mogu upoznati Boga. Crkvu doživljavaju svojim utočištem u teškim trenutcima života te veliki dio njih svjedoči da su u Crkvi pronašli ljubav i mir. Manji broj odjeljuje Boga od institucije Crkve zbog ponašanja svećenika, neznanja i razočaranja u crkvene vlasti.
- Na pitanje što ih privlači Crkvi, a što ih odbija, odgovaraju da ih privlači mir, Božja riječ, propovijedi, Euharistija, te da imaju povjerenje u Crkvu, svećenike i

biskupe. Odbija ih licemjerje i dvoličnost, skandali. Redovito iz tih razloga gube povjerenje u svećenike i biskupe.

- O sablaznima i neugodnim iskustvima u Crkvi većina se izjašnjava kako ih unutar Crkve ništa ne sablažnjava te da nisu imali neugodnih iskustava. Dio njih pak svjedoči da su imali određenih neugodnih iskustava ili poznaju nekoga tko ih je imao. Sablažnjavaju ih uglavnom slabosti svećenika, propovijedi o politici i naučavanje izvan nauka Crkve (posebice mladi).
- Postoje mišljenja da bi vjerske sadržaje trebalo prilagoditi mladima te da bi Crkva trebala pronalaziti načine kako više djelovati i biti prisutnija u svijetu. Mnogi smatraju da je ovo zadnje razdoblje, posebno u pandemiji doprinijelo otuđenju vjernika jedni od drugih te uzrokovalo mnoge podijele.
- Na temu zajedništva u Crkvi mišljenja su podijeljena. Neki osjećaju zajedništvo i prihvaćenost u Crkvi no drugi imaju neugodna iskustva te smatraju da mnogo puta nisu doživjeli ljubav i zajedništvo u Crkvi, posebno od drugih vjernika.
- Više od polovice sudionika smatra da se u Crkvi, misli se na biskupe i svećenike, ipak čuje glas vjernika dok nešto manji broj smatra da hijerarhija ne čuje glas vjernika. Razloge vide u tome što su se vjernici i biskupi/svećenici previše udaljili jedni od drugih, dok neki smatraju da su vjernici previše pasivni te da niti ne žele išta govoriti i savjetovati.
- Većina se pozitivno izjašnjava na temu poslušnosti i prihvaćanja autoriteta u Crkvi.

Od svećenika se dakle očekuje da bude blizak, komunikativan, prisutan i dostupan, kao i jednostavan i razumljiv u prenošenju poruke evanđelja. Čini se da nedostaje pravog zajedništva između hijerarhije i vjernika lai-

ka. Kler se distancirao od naroda pa ne shvaća niti razumije njihove potrebe. Vjernici laici pak smatraju se uglavnom nepoučenima te se nerijetko događa da duhovnu pomoć traže izvan okrilja Crkve. Iz toga proizlazi problem neprepoznavanja djelovanja Duha Svetoga u Crkvi i po Crkvi i problem nedovoljne uključenosti vjernika laika u zajedničkom sudjelovanju i poslanju Crkve. O tome npr. pod temom slavljenja sudionici kažu:

- Sakramenti euharistije i ispovijedi puno znače u životu, bez njih ne bi mogli zamisliti svoj vjernički život. Sakramenti dovode bliže Bogu i pomiruju sa Bogom.
- Većina vjernika poznaje neko iskustvo susreta sa živim Bogom: kroz sakramente euharistije i ispovijedi, pred Presvetim Oltarskim Sakramentom ili sudjelujući na duhovnim obnovama. Manji broj vjernika ističe kako nisu imali taj susret ili ne znaju da su ga imali.

Zaključuje se kako je Crkvi potrebna nova evangelizacija kako bi u njoj postala uočljivija snaga i djelovanje Duha Svetoga. Potreban je dar Duha Svetoga koji ujedinjuje Crkvu i potiče sve vjernike da tim primljenim zajedništvom sudjeluju u poslanju Crkve.

3. ŠTO JE BILO POSEBNO ZNAČAJNO, IZNENAĐUJUĆE ILI NEOČEKIVANO TIJEKOM ŽUPNIH SAVJETOVANJA?

Na sinodalnim savjetovanjima ljudi su iznijeli svoja svjedočanstva vjere i u tome leži najveća vrijednost Sinode. Danas su Crkvi i svijetu najpotrebniji svjedoci, autentičnost i svećenika i laika. Ima interesantnih razmišljanja. Donosimo neke:

- Činjenica da je Crkva ušla u ovaj proces Sinode, znak je da Crkva želi promjenu. Treba međutim biti svjestan kako se zajedništvo, sve dok se živi na zemlji nikada neće ispuniti na potpun način. Ne smije

se nikada prestati truditi ići putem obnove ali uvijek i ostati mudri i svjesni realnosti ovozemaljskog života. Puninu sreće i našeg međusobnog zajedništva može se postići tek u Nebu.

- Ova Sinoda je zapravo jedna revolucija, nakon Drugog vatikanskog sabora i okretanja svećenika prema narodu, ovo je druga revolucija jer se vjernike uopće prvi put nešto pita! Problem je i u tome što vjernici laici nisu navikli govoriti, vidi se da se boje jasno i glasno izreći svoje stavove i mišljenje i zato na tome treba raditi. Trebalo bi laike ohrabriti da javno iznose svoja uvjerenja.
- Činjenica je da ima laika kojima se dalo veliko povjerenje i koji rade na osjetljivim područjima. Bilo bi svakako dobro da se poradi više na samom međusobnom povezivanju laika.
- Potrebno je veće zajedništvo među klerom.
- Veliki problem je jaz između klerika i laika tj. odnos „mi“ i „vi“ koji treba nadići jer sve je to ista Crkva. Što zajedništvo među klericima i laicima bude veće, a razlike manje, to će Crkva biti više autentična.
- Dvije su ključne riječi koje trebaju određivati odnose između klera i laika: povjerenje i razumijevanje. Nažalost uvijek postoje osobe koje nisu otvorene niti za jednu od ovih stvarnosti. Takvi ruše zajedništvo, zapravo ruše Crkvu. Treba izgrađivati odnos da smo svi „mi“, svatko sa svojim poslanjem. Postoji jedna Crkva i to smo svi „mi“. Svi sudjelujemo u njenom poslanju.
- U nekim se savjetovanjima reklo kako su vjernici inače prisutni na nedjeljnoj svetoj misi, međutim pravog zajedništva nema. Pitanje uloge i mjesta vjernika laika često se svjesno ili nesvjesno zanemaruje. Vjernici laici često imaju osjećaj da se od njih

ne očekuje da išta kažu, a i ulogu koju imaju, na primjer savjetodavna uloga župnih pastoralnih vijeća, često je samo prilika da se zadovolji forma bez stvarnog utjecaja. Naglašena je važnost pastoralnih vijeća kao prostora za glas laika te su istaknuti i dobri primjeri suradnje župnika i laika u nekim župama. Osjeća se dvostruk nedostatak povjerenja vjernika laika prema hijerarhiji, ali i obrnuto. Istaknuto je da nam primjer može biti prva Crkva, kako su se pogani obraćali na kršćanstvo vidjevši ljubav koja je vladala među kršćanima i istinsko zajedništvo. Mora se prestati s dijeljenjem u skupine unutar same Crkve. Ako je Crkva u sebi razjedinjena, tu nema Duha Božjega. Treba biti otvoren svima, jednako se ponašati prema svima.

- Istaknuta je važnost homilije. Veći broj vjernika smatra da treba veći naglasak staviti na češće razmatranje Riječi Božje. Predlažu da svećenici i na misama kroz tjedan drže kratku homiliju.
- U sinodalnom savjetovanju s mladima izneseno je kako je problem što vjernici često imaju svoju sliku i viziju Crkve. Ne žele prihvatiti Crkvu i vjeru onakvu kakvu im Crkva naviješta, odbijaju katolički nauk koji im je ponekad možda čak i dosadan.
- Čuju se i razmišljanja da svećenici nisu prilagođeni ljudima. Nemaju osjećaja za ljude. Potrebno je promijeniti pristup i mentalitet. Shvatiti kolika je vrijednost svakoga čovjeka i svake duše. Potrebno je posvetiti se čovjeku, staviti čovjeka na prvo mjesto. U Crkvi najviše toga nedostaje, a upravo je to najpotrebnije. Problem je i što svećenici nisu među sobom složni. Svatko ima svoj stav i to jako buni narod. Među svećenicima slabo se živi zajedništvo.

Sinodalna savjetovanja u župama
(korizma 2022.)

Članovi zajednica
Neokatekumensko
puta
(29. ožujka 2022.)

Vjeroučitelji i
vjeroučiteljice
(9. travnja 2022.)

Sve izrečeno u ovim mišljenjima može se sažeti na sljedeći način:

a) Pozitivni odjeci župnih savjetovanja:

- Ljudi su rado iznijeli osobna svjedočanstva žive vjere u čemu leži najveća vrijednost Sinode.
- Probudio se osjećaj pripadnosti, prihvaćanja i zajedništva jer je ovo prvi puta da su vjernici pozvani na iznošenje vlastitog mišljenja i stavova. Svaki je glas važan. Crkva (hijerarhija) se polako okreće od govorenja prema slušanju.
- Uočeno je da ima laika kojima se dalo veliko povjerenje i koji rade na osjetljivim područjima. Bilo bi svakako dobro da se poradi više na međusobnom povezivanju laika.

b) Područja koja se smatraju „problematičnima“ i na kojima treba raditi:

- Jaz između klerika i laika tj. odnos „mi“ i „vi“. Takav odnos treba nadići. Što zajedništvo među klericima i laicima bude veće to će Crkva više biti onakva za kakvu je sam Isus Krist molio da „svi budu jedno“.
- Uloga i mjesto vjernika laika u Crkvi često se svjesno ili nesvjesno zanemaruje. Vjernici laici imaju osjećaj da se od njih ne očekuje ništa, a njihova savjetodavna uloga u župnim vijećima često je samo zadovoljavanje forme, bez stvarnog značenja za život župne zajednice. Upravo župna vijeća mogu biti prostor za glas laika. Istaknuti su i pozitivni primjeri suradnje župnika i laika u nekim župama. Osjeća se nedostatak povjerenja vjernika laika prema hijerarhiji, ali i obratno.
- Podijeljenost među klerom često zbunjuje vjernike.
- Potrebno je veći naglasak staviti na češće razmatranje Riječi Božje.
- Nedostaje ideja evangelizacije suvremenog društva.

- Mladi doživljavaju Katoličku Crkvu kao dosadnu, stagnirajuću instituciju, irelevantnu za probleme suvremenog društva. U crkvama je sve manje zajednica mladih.
- Nedostatak posvećenosti Crkve običnom čovjeku. Potrebno je dakle posvetiti se čovjeku, staviti čovjeka na prvo mjesto
- Vjernici laici nisu navikli govoriti, boje se jasno i glasno izreći svoje stavove i mišljenja
- Izražena je potreba za češćim organizacijama druženja vjernika, hodočašćima, duhovnim vježbama

4. ŠTO SU SAVJETOVANJA REKLA O AKTUALNOJ SITUACIJI U POGLEDU VEĆ ŽIVLJENE SINODALNOSTI U RIJEČKOJ NADBISKUPIJI?

Rezultati održanih savjetovanja u ovom smislu jesu vrlo različiti. Relativno slab odziv velikog broja svećenika i vjernika govori o prisutnoj indiferentnosti u odnosu na ovu stvarnost ili pak uopće na bilo kakvo događanje u Crkvi izvan njihovih ustaljenih oblika.

Sudionici u velikom broju Crkvi zamjeraju elitizam, tj. smatraju kako svećenici uglavnom imaju povjerenja u uski krug ljudi koji su potom postavljeni u pastoralna i ekonomska vijeća. Ostali koji ne pripadaju tom krugu osjećaju se marginaliziranima i isključenima. Ipak prepoznaje se koliko je Crkva otvorena suradnji i poslanju laika budući da su izbori za savjetodavna vijeća župnih zajednica javni i da je moguće da se bilo tko nađe među kandidatima za vijeća. Problem je očito u nezainteresiranosti većeg broja vjernika.

Zamjera se nedostatak konkretnih aktivnosti po kojima bi župljani mogli rasti u zajedništvu. Župljani se susreću uglavnom nedjeljom nakon mise te se međusobno uopće ne poznaju.

Stanje u župama, ali i vjersko stanje ljudi, još uvijek najviše ovisi o župniku i njegovu angažmanu, o tome koliko će vlastitih snaga uložiti u život župne zajednice i kakvo će ozračje nastojati ostvariti u njoj. Crkvu ne treba gledati samo kroz prizmu svećenika, nego kroz prizmu vlastitog rasta u odnosu prema Bogu.

Neki misle da se premalo radi s vjernicima, pogotovo mladima, iako u nekim župama

Sudionici sinodalnih savjetovanja zaključuju kako je Crkvi potrebna nova evangelizacija kako bi u njoj postala uočljivija snaga i djelovanje Duha Svetoga. Potreban je dar Duha Svetoga koji ujedinjuje Crkvu i potiče sve vjernike da primljenim zajedništvom sudjeluju u poslanju Crkve.

ima odličnih primjera evangelizacije mladih. Crkva treba postati svjesna koliko je potrebno nastojati oko formacije laika. Župnicima je potrebna pomoć, preopterećeni su i laici su često jedini suradnici koje mogu imati. Laici koji su neupućeni i koji ne razumiju što Crkva uopće jest ne mogu biti od velike pomoći. Treba posvetiti vrijeme i pažnju formaciji vjernika laika!

Donosimo još neka razmišljanja iz našeg Upitnika na tematske jezgre: „Suputnici“ i „Osluškvivati“ jer iz njih također saznajemo što bi ljudi rekli o aktualnoj situaciji u pogledu življene sinodalnosti u Riječkoj nadbiskupiji.

Tematska jezgra „Suputnici“

- Priroda čovjeka je takva da je čovjek na-prosto društveno biće. Bog je onaj koji je čovjeka stvorio kao društveno biće i Bog je onaj koji nas iznutra potiče na zajedništvo. Gospodin od nas traži da ljubimo jedni druge kao što je on ljubio nas. Ni-jedan čovjek nije otok. Zajedništvo Crkve daje podršku našoj vjeri i podržava nas na putu vjere. Kada osjetimo iskreno zajedništvo i da među nama vlada ljubav, tada smo iznutra sretni i ispunjeni.
 - Naš „bližnji“ je svaki čovjek koji se u određenome trenutku nađe pokraj nas, bez obzira na razlike u vjeri, spolu i životnim uvjerenjima, svaki čovjek koji je u bilo kakvoj vrsti potrebe i kojemu imamo priliku iskazati svoju blizinu, pažnju, pomoć i ljubav (15). „Tvoje je samo ono što drugome daješ.“
 - Zajedništvo Crkve nažalost nije uvijek onakvo kakvo bi trebalo biti. Prekid zajedništva događa se onda kada se ne trudimo živjeti „u duhu“ i u ljubavi, kada prestanemo prihvaćati druge ljude. Taj pad duhovnosti često je posljedica zapostavljanja molitve, stoga je molitva jedan od najvažnijih stupova da bismo mogli rasli u zajedništvu s drugima.
- Zajedništvo podrazumijeva prihvaćanje naših međusobnih različitosti. Kada se trudimo prihvaćati druge i živjeti u zajedništvu, mi smo zapravo oni koji zauzvrat primamo dvostruko više.
- Danas je prisutna velika kriza zajedništva u obitelji, obiteljskog zajedništva. Potrebno je obnoviti zajedništvo u obitelji-ma, obiteljsku molitvu.
- Naše župne zajednice trebale bi postati one koje ljudima pružaju toplinu, prihvaćanje i podršku.
- Da bismo mogli rasti u zajedništvu prema drugima Duh Sveti nas poziva na vjeru

kako je u svakoj osobi prisutna dobrota i iskrena nakana.

- Moj bližnji je onaj s kojim komuniciram i kome treba moja pomoć. Suputnici su svi kršćani koji slijede Božji put. Isključeni su ateisti i agnostici jer su se sami isključili. Tako žele. Na marginama su potrebiti.
- Moj bližnji je svaki čovjek dobre volje i dobrih namjera.
- Suputnici su i vjernici i nevjernici. Na marginama su oni do kojih nije doprla ljubav.
- Svatko je moj bližnji. Suputnici su svi s kojima dođem u kontakt. Na marginama su mladi, od krizme nadalje.
- Svatko je moj bližnji i dobar i loš. Moje iskustvo je pozitivno, ali svašta se uvuklo u Crkvu – duh ovoga svijeta. Isključeni su oni koji ne žele zajedništvo, a na marginama su ljudi koji možda nisu osjetili našu toplinu

Tematska jezgra „Osluškovati“

- Glas Duha Svetoga često nam progovara u životima siromašnih, odbačenih i isključenih. Ti ljudi iznutra su nerijetko mnogo „bogati“ i plemenitiji nego dobro situirani pojedinci. Često na njima možemo vidjeti radost zbog malih sitnica, radost koju im Bog daje zbog njihove skromnosti i jednostavnosti.
- Glas Duha Svetoga progovara nam u životima onih ljudi koji i u najtežim situacijama uspijevaju ostati staloženi i mirni i koji svoju utjehu uvijek pronalaze u Božjoj prisutnosti.
- Glas Duha Svetoga možemo prepoznati po životima onih ljudi koji su spremni pomoći i iskazati brigu svome bližnjemu. U našim župnim zajednicama prepoznaje se glas Duha Svetoga kada se vjernici međusobno brinu jedni za druge.

- Osluškiivanje Duha Svetoga ostvaruje se preko osluškivanja drugih čije nam mišljenje i savjeti pomažu razmišljati na drukčiji način i daju nam širu i bogatiju perspektivu.
- Potrebno je biti otvoren i osluškivati glas Duha Svetoga jer u životu ne možemo napraviti ništa dobro bez Boga i bez snage Duha Svetoga.
- Glas Duha Svetoga može se prepoznati u ljepoti prirode i u miru koji tamo možemo pronaći.
- Nastojim prepoznati glas Duha Svetoga putem molitve, sakramenata i susreta s drugima. Nedostaje mladih koje bi se čulo. Ima nešto obitelji, ali slabo svjedoče. Teško je čuti glas Duha Svetoga u kulturi i društvu, jer kao da idu u drugom smjeru.
- Osluškujem Ga čitanjem, molitvom i u propovijedi.
- Osluškujem glas molitvom i razmatranjem i čujem ga. Prepoznajem ga uz pomoć svećenika.
- Putem molitve osjetim Duha Svetoga u srcu, vidim Ga po dobrim ljudima i po svećeniku ponekad. Prepoznajem Ga i u prirodi i kulturi jer to volim.
- Društvo i kultura se protive glasu Duha Svetoga. On se nalazi u siromasima.
- Naravno da Ga čujem, svatko tko želi može čuti. On progovara kroz sve nesebične koji se daju. Mladi se ne čuju, dosta su izgubljeni. Prepoznajem Ga svugdje jer sve dolazi od Njega. Naravno da ga prepoznajem u veličanstvenim umjetničkim djelima.
- Da osobnom molitvom i čitanjem Svetoga pisma. Najviše po svećenicima u sv. misi. Sve dobro djelo je Duha Svetoga pa tako i u društvu. U prirodi Ga sigurno čujem, u umjetnosti slabije.
- Da, čujem Ga u podsvijesti i u snu. Da prepoznajem ga svugdje.

**Djelatnici i suradnici Ordinarijata
te ravnatelj i voditelji Ustanova,
Povjerenstava i Ureda Riječke
nadbiskupije (1. ožujka 2022.)**

**Polaznici tečaja
Matropolitanskog
pastoralnog instituta
(2. travnja 2022.)**

**Članovi
Nadbiskupijskog
pastoralnog vijeća
(2. travnja 2022.)**

5. NA KOJE NAČINE DUH SVETI POZIVA MJESNU CRKVV RASTI U SINODALNOSTI?

Na temelju dobivenih rezultata iz Upitnika možemo vidjeti kako uglavnom vjernici razmišljaju i promišljaju na koje načine Duh Sveti poziva mjesnu Crkvu rasti u sinodalnosti pomoću tematskih jezgri kao što su : „Uzeti riječ“, „Slaviti“ i „Suodgovorni u poslanju“.

Tematska jezgra „Uzeti riječ“

- U većini slučajeva se poštuje mišljenje i glas onih koji su dio župne zajednice, jer bez međusobnog uvažavanja ne može biti pravog suživota.
- U Crkvi postoji dvoličnost u vlastitom govoru i u govoru drugih ljudi.
- Važno je naučiti poštovati tuđe mišljenje, Isus je onaj koji nas tome uči.
- Crkvu bi u medijima trebali predstavljati: (op. vrlo različita mišljenja)
 - Samo oni koji slijede glas Duha Svetoga, a ne materijalisti, karijeristi i narcisoidne osobe.
 - Oni koji svoju vjeru žive na istinski i autentičan način.
 - Ne samo Bogu posvećeni već i mladi i laici kako bi se mogla čuti raznolikost svačijeg načina razmišljanja.
 - Kompetentni ljudi iz svih razina crkvenih struktura.
 - Oni koji su u vjeri obrazovani i podučeni, koji nisu nacionalisti niti stranački orijentirani.
 - Samo i isključivo biskupi i svećenici.
- Papa Franjo daje izvrstan primjer Crkvi na koji način nastupati u medijima. „Siromašna Crkva“, kakvu promovira papa Franjo, najviše doprinosi izgradnji dobrih odnosa, mira i tolerancije u društvu.

- „Divan primjer predstavljanja Crkve u medijima su Laudato TV i HKR.“
- Prisutnost Crkve u medijima iznimno doprinosi izgradnji dobrih odnosa, mira i tolerancije u društvu. Što je manja nazočnost Crkve u medijima i u životu, to je manje tolerancije. Prisutnost Crkve u medijima pridonosi izgradnji mira ako su poruke koje se odašilju primjerene i pomirljivog karaktera. Crkva uvijek treba imati pred sobom Isusa i Isusovu poruku koju treba širiti.
- Neki misle da je Crkva kontrolirana od politike i to ne odobravaju i da bi svakako Crkva trebala biti prisutnija u medijima.
- Neki se trude biti iskreni, ali ponekad im ne uspijeva. Kažu da im nedostaje hrabrosti.
- Crkva se prikazuje na staromodan način i jako je vezana za državu, politiku, novac. Crkva je prisutna iako ne bi trebala zauzimati strane nego poticati na ljubav.
- Poštujem mišljenja drugih i svjesna sam svojih dvoličnosti. Crkva se dobro predstavlja u radu pape, biskupa i svećenika. Ne znam tko bi je još trebao predstavljati.
- Crkva u medijima puno doprinosi miru i toleranciji.
- Fundamentalizam u Crkvi slab - ima ga previše?

Tematska jezgra „Slaviti“

- Većina drži kako sudjelovanje u euharistijskom slavlju mnogo pomaže pri življenju radosti vjere. Više osoba reklo je da sudjelovanje na euharistijskom slavlju unosi radost u njihov život i da se ne osjećaju dobro ako ne sudjeluju na nedjeljnoj sv. misi.
- Neki kažu kako slavlje euharistije daje snagu, radost i spoznaju. Po euharistiji Isus Krist je uvijek s nama. To je i razlog zbog kojeg Crkva slavi euharistiju – koja

je ništa drugo doli opipljiv znak da je Bog uvijek sa nama.

- Svećeničke propovijedi često su nezanimljive i često nepovezive/neprijemljive na realni život. Često nisu dovoljno razumljive i poticajne. „U razumijevanju i življenju Božje riječi pomažu samo one propovijedi koje su razumljive i zanimljive.“ O propovjedniku ovisi u kojoj će mjeri vjernici razumjeti Božju riječ. Svećenička homilija onoliko su razumljiva koliko se svećenik trudi da vjernicima na jednostavan način dočara i prenese Božju riječ.
- Sveta misa je vrhunac života Crkve. Ona je bit kršćanskog života, smisao našeg postojanja i put ka spasenju i vječnosti. Odlazak na euharistiju donosi u naš život radost, mir i utjehu. Na euharistiji imamo priliku najintimnije se susresti sa Bogom. Slavlje euharistije je najljepši izraz naše vjere, tu nam se daruje punina vjere. Svaka proživljena Euharistija predstavlja istinsku duhovnu obnovu, pomaže nam da postanemo bolji ljudi.
- Po euharistiji nam Isus dolazi u srce. Po njoj postajemo sličniji Isusu.
- Euharistija je važna da se svi okupimo i prisjetimo Isusovih djela. Riječ Božja daje spokoj i mir. Homilija nekad pomogne nekad ne. Ovisi o svećeniku
- Misa treba približiti Božju riječ narodu. Riječ Božja jako je važna za moj život i donosi mi radost u životu.
- Misa je izvor i vrhunac kršćanskog života. Jako mi pomaže. Trudim se živjeti po Božjoj riječi.

Tematska jezgra „Suodgovorni u poslanju“

- Poslanje Crkve trebalo bi biti prvenstveno briga o čovjeku i o spasenju duša, a tek onda sve ostalo.
- Crkva svoje poslanje u društvu ostvaruje u radu župnih zajednica, evangelizaci-

jom, uživo i putem medija, dobrotvornim radom, misijama.

- Sveopće poslanje Crkve jest poziv na širenje Radosne vijesti. Svaki je vjernik dio tog poslanja na sebi svojstven način. Crkva je pozvana donijeti Radosnu vijest u sve pore društva.
- Sve manje je prisutna odgovornost vjernika laika za sveopće crkveno poslanje, ponekad je to posljedica i takve postavljene kleričkog staleža.
- Poslanje Crkve jest ostvarivati zajedništvo s Bogom, ljude voditi k Bogu.
- Sudjelovanje vjernika laika u župnoj zajednici trebalo bi poticati tako da se ljudi više okupljaju oko različitih vjerskih sadržaja i aktivnosti te putem češćih, ponekad i neformalnih, druženja.
- Djelovanje vjernika laika trebalo bi unaprijediti češćim duhovnim obnovama, druženjima mladih, obitelji, umirovljenika te katehezama za odrasle.
- U crkvenom poslanju svatko bi trebao doprinosti prema svojim sposobnostima. Svatko ima neke talente. Netko lijepo čita, netko pjeva ili svira, netko ima smisla misliti o cvijeću, netko o crkvenom ruhu, održavanju okoliša, netko voli moliti, netko materijalno doprinosti.
- U Crkvi se danas sve rjeđe mogu pronaći mladi ljudi. Mladi ljudi jako su slabo uključeni u život svoje župne zajednice. Pitanje je: kako vratiti mlade u Crkvu?
- Crkva treba širiti Božju riječ, karitativnu djelatnost, odgoj mladih. Nastojati u svemu slijediti Krista. Župnik donosi odluke i preko nas u vijeću. Treba biti više aktivnih. Ekumenizam je slabašan, trebat će još dosta vremena za pojačat ga.
- Na Crkvu spada ono što ona i čini. Sebe vidim u poslanju svojim životnim primjerom. Crkva radi kako i koliko može. Župnik i vijeće o svemu odlučuju. Ne vidim doprinos drugih kršćanskih zajednica.

Sinoda je veliki korak za Crkvu. Crkva kao da napokon počinje osjećati koliko je važno čuti riječ vjernika i na tome putu treba ustrajati. Dug je put do međusobne otvorenosti koja je zapravo dio kršćanskog mentaliteta, a ne samo izvanredno nastojanje u ovom dvogodišnjem sinodalnom procesu. Ono čemu treba težiti jest promjena aktualnog mentaliteta u Crkvi na svim razinama. Sinodu ne bi smjeli shvatiti kao završeno događanje već kao trajni hod. Na tom tragu, kao poticaj mnogih održanih savjetovanja u različitim zajednicama Riječka nadbiskupija želi nastaviti ovaj sinodalni hod koji je kroz ovih nekoliko mjeseci tek započeo.

Drugim riječima, Riječka nadbiskupija sebe želi dalje izgrađivati kao sinodalnu Crkvu. Bitnije je ono što će se tek napraviti i koji će se koraci poduzeti u budućnosti u petogodišnjem planu u našoj mjesnoj Crkvi od onog što se napravilo kroz proteklo razdoblje – ostvarenje sinodalne Crkve – obraćenje srca, promjena mentaliteta, življenje iskrenog i pravog zajedništva među ljudima, oslušivanjem, poštivanjem i prihvaćanjem i svih ljudi, pa i onih koji misle drugačije. Sve to moguće je jedino ako se otvorimo milosti, glasu i vodstvu Duha Svetoga. Tek tada će nas kao kršćane prepoznavati po zajedništvu i po ljubavi jednih za druge. Tako će Crkva uistinu biti misionarska Crkva „otvorenih vrata“ za sve ljude, „sveopći sakrament spasenja“ (LG 48) te „znak i oruđe tješnjeg jedinstva s Bogom i jedinstva čitavog ljudskog roda“ (LG 1)

O SINODALNOSTI U RIJEČKOJ NADBISKUPIJI DANAS I SUTRA

Sinodalnost podrazumijeva zajednički hod sa svim njegovim zahtjevnostima. Ona je stoga dar i izazov u isto vrijeme. Podrazumijeva napor putovanja, iziskuje puno međusobnog slušanja, potrebna je neizmjereno puno zajedničkog razumijevanja. No, njezini su plodovi dragocjeni. Upravo ona pomaže Crkvi dublje vidjeti samu sebe, iskrenije promotriti vlastiti položaj i potrebe, bolje odvagnuti svoje mjesto u odnosu na svijet i društvo, te uočiti nove načine zajedničkog izraza i djelovanja.

Piše: dr. sc. Nikola Vranješ

Sinoda je znak i sredstvo zajedničke odgovornosti. Potaknuta njome širi se sinodalnost kao mentalitet i stil življenja i djelovanja. Kao takva članove Crkve uvijek vraća njihovom ljudskom i krsnom dostojanstvu, ali i specifičnom pozivu i suodgovornosti za zajedničko djelo pred Bogom, braćom i sestrama i svijetom.

Nakon pastoralne godine u kojoj smo se posvetili promicanju i dubljem življenju sinodalnosti, i to većim dijelom kao našega doprinosa istome na razini Opće Crkve u vidu odnosne Sinode biskupa u Rimu, valja nam se nakratko zaustaviti i zajednički promisliti o tome što nam sinodalnost kao mjesnoj Crkvi znači i donosi danas i sutra? Osobiti povod za to je godina 2025., u kojoj ćemo slaviti 100-tu obljetnicu uspostave biskupije na ovome našem riječkom prostoru. No, nije tu toliko u

igri obljetnica kao obljetnica, već više poziv i pitanje svima nama kako živimo i kako ćemo u budućnosti živjeti crkveno zajedništvo u riječkoj Crkvi?

Sinodalni hod koji smo započeli prošle jeseni u uvjetima epidemioloških ograničenja, te osobito njegov kasniji tijek u ovoj kalendarskoj godini, ipak nam je pomogao nazrijeti stvarno stanje crkvenog zajedništva kod nas upravo s obzirom na temu sinodalnosti. Uključivanje i reakcije crkvenih subjekata i zajednica na pojedine elemente predloženog sinodalnog hoda, ali i mnogi pokušaji i ostvarenja u promicanju ove teme pokazatelj su, barem djelomični, više važnih činjenica koje nam pokazuju put kojim bismo u budućnosti trebali odlučnije kročiti, osobito u vidu ostvarivanja i slavlja I. Sinode naše nadbiskupije.

Od naznačenih činjenica prvo bismo mogli izdvojiti istinsku potrebu snažnije sinodalnosti među nama. Ako se iskreno zagledamo u prošlost, daljnju i bližu, ipak valja priznati da nam kao Crkvi treba više sinodalnog stila življenja i djelovanja na svim razinama. U posljednje se vrijeme s obzirom na to uočavaju značajniji iskoraci, no još je puno s obzirom na to potrebno učiniti, osobito u vidu mentaliteta i stila življenja vjere kod većine vjernika laika, ali i s obzirom na stil djelovanja mnogih svećenika i cijelih zajednica. Ne možemo, nažalost, još ustvrditi da je sinodalnost kod nas baš prepoznatljivo obilježje pastoralala kao takvog.

Kao drugu važnu činjenicu valja uočiti potrebu daleko snažnije duhovno-teološke pripreme za dublje življenje stvarnosti sinodalnosti kod nas. Prijeđeni nam je hod omogućio uočiti prilično, a u mnogim slučajevima i izrazito slabo teološko poznavanje ove, kao i tolikih drugih tema i kod vjernika laika i kod dobrog dijela klera, ali i prilično slabu zainteresiranost dobrog dijela crkvenih čimbenika s obzirom na sustavno ostvarivanje sinodalnosti, što je očito povezano s određenim odrednicama duhovnog života i načinom življenja vjere.

Upravo su ovi elementi povezani s cijelim nizom oznaka crkvenosti u našem gradu i nadbiskupiji na široj razini. Tako su npr. brojni odgovori u Upitniku o sinodalnosti jasno naznačili ono što mnogi drugi čimbenici crkvenog života kod nas naznačuju, a radi se o prilično snažnom nastojanju življenja vjere iz tzv. tradicionalnih motiva. Upravo je time označena vjera tzv. aktivnih vjernika kojih

Ova nam je pastoralna godina pokazala da je potreba odmaka od tradicionalnih vizija Crkve čvrsto vezane za društvene i državne strukture, Crkve zabrinute za određene vidove posebnog statusa u odnosu na svjetovne strukture, Crkve koja 'nešto znači' po uzoru na njih, više od potrebe...

... No, još više od toga, potrebno je prepoznati potrebu daleko snažnijeg iskoraka u ostvarivanju dijaloške i evangelizacijske slike Crkve.

je mali broj s obzirom na ukupnu katoličku populaciju. U tom su segmentu izražena i fanatična nastojanja s obzirom na načine djelovanja nekih aktera pastoralala, osobito u vidu svjedočenja i evangelizacije.

Značajni su problemi uočljivi s obzirom na shvaćanje i jezik izričaja mnogih istina vjere, ali i njezinog življenja, posebice u području pučke pobožnosti. Slika o Crkvi i njezinoj ulozi u društvu, a s time i o bitnim oznakama njezinog pastoralala unutra, u mnogome bi trebala promjene. U tome nam je smislu ova pastoralna godina pokazala da je potreba odmaka od tradicionalnih vizija Crkve čvrsto vezane za društvene i državne strukture, Crkve zabrinute za određene vidove posebnog statusa u odnosu na svjetovne strukture, Crkve koja 'nešto znači' po uzoru na njih, više od potrebe. Ona je realnost koja prisutna i dobrodošla, samo je još mnogi akteri crkvenog djelovanja trebaju prepoznati i uvažavati. No, još više od nje, potrebno je prepoznati potrebu daleko snažnijeg iskoraka u ostvarivanju dijaloške i evangelizacijske slike Crkve. Zajednica evanđeoski siromašnija, življa u zdravoj i suvremenijoj duhovnosti, teološki formiranija, dijaloški daleko otvorenija za pozitivno i lijepo u svijetu i društvu, spremna oko nastojanja stalnoj osuvremenjivanja

pastorala, nikad umorna u ostvarivanju dinamika milosrđa, to je zajednica koja može istinski živjeti sinodalnost; to je zajednica kojom bismo trebali više postajati kao nadbiskupija.

No, na kraju, treba uočiti i najvažniju činjenicu koju nam je dosadašnji prijedeni hod naznačio, a radi se o istini da kao mjesna Crkva imamo i duhovnog i teološko-pastoralnog potencijala i mogućnosti za dublje i autentičnije življenje i zajedništva i sinodalnosti kao njegovog bitnog izričaja. U našoj Crkvi postoje subjekti i zajednice, pozivi, strukture i službe u kojima se to jasno uo-

čava. Istinski prepoznati i vrednovani mogu i trebaju sinodalno činiti još više i još bolje u ostvarivanju misije Crkve u našem gradu i nadbiskupiji.

Sinodalnost nam pokazuje ljepotu življenja vjere i to konkretno, pokazuje nam ljepotu i teološku važnost poziva, službe ili uloge koju ostvarujemo, ali uvijek u poštovanju poziva i uloga svih drugih. Zato nam je upravo ona poticaj da nastavimo hod zajedničkog usavršavanja u životu vjere u otvorenosti Duhu Svetome i u stalnoj pripravnosti za božanski neočekivano i novo.

Završno sinodalno savjetovanje (Okrugli stol Riječke nadbiskupije: Sinodalna Crkva - poziv na zajedništvo i promjene, 9. lipnja 2022.)

ZVONA
MJESEČNIK ZA KRŠĆANSKU KULTURU

Izdavač: RIJEČKA NADBISKUPIJA, mjesečnik Zvona; Urednik: Danijel Delonga;
Grafička priprema: Alen Čar - Slim; Uprava mjesečnika Zvona: Ul. Ivana Pavla II. br. 1, 51000 Rijeka;
tel: 385 51 581 200; Uredništvo: tel: 385 51 651 006, fax: 581 221; e-adresa: zvona@ri-nadbiskupija.com;
Tisak: TISKARA ŠULJIĆ, Viškovo; Naklada: 1500 primjeraka; Rijeka, rujan 2022.

Riječki planinarski križni put na temu Sinodalnog hoda Katoličke Crkve (26. ožujka 2022.)